

FACTSHEET SIGNALERINGSINSTRUMENT TAALONTWIKKELINGSSTOORNIS

Achtergrond

Eén van de belangrijke taken van de jeugdgezondheidszorg is de vroegtijdige onderkenning van ontwikkelingsproblematiek. Met name primaire taalontwikkelingsstoornissen (TOS) zijn relatief veelvoorkomend en de indruk bestaat dat deze stoornissen nog te laat worden onderkend, wat nadelig is voor de ontwikkelingsperspectieven van kinderen met deze problematiek. Vroegtijdige opsporing biedt de mogelijkheid voor het tijdig informeren van de ouders en het starten van passende interventies.

Doel van het instrument

Tijdig signaleren en begeleiden en/of verwijzen van ouders en hun kinderen met een TOS door de jeugdgezondheidszorg.

Nodig voor het instrument

Uitslagen op taalkenmerken van het Van Wiechenonderzoek (VWO) op minimaal één van de volgende contactmomenten: 2 jaar, 3 jaar en 3 jaar en 9 maanden.

Onderbouwing instrument

In de PreT (Predictiemodel voor Taalontwikkelingsstoornissen) studie werden gegevens over de ontwikkeling verzameld van een groep kinderen zonder (n=253) en een groep kinderen met (n=253) een primaire TOS, die geplaatst waren op een Speciaal Onderwijs school vanwege een communicatieve beperking (cluster 2) (=Ernstige Spraak/taalmoeilijkheden of ESM school). Uit deze studie blijkt dat vanaf de leeftijd van 2 jaar de kenmerken van het VWO redelijk tot goed TOS kunnen voorspellen.

Wanneer signaleren?

Het instrument geeft aan dat een kind een sterk verhoogd risico heeft op TOS bij:

Op 2 jarige leeftijd negatief bij

- *Zegt “zinnen” van 2 woorden EN Wijst 6 lichaamsdelen aan van pop*

OF

Op 3 jarige leeftijd negatief bij

- *Zegt “zinnen” van 3 of meer woorden*

OF

Op 3 jaar en 9 maanden negatief bij

- *Praat spontaan over gebeurtenissen thuis/speelzaal EN Stelt vragen naar “wie”, “wat”, “waar” en “hoe”*

Wat levert dit instrument op?

Met gebruik van signalering bij uitval op maximaal 5 taalkenmerken van het VWO kan 71% van de kinderen met TOS voor de basisschoolleeftijd worden gevonden, met een laag percentage onterechte signaleringen (4%) (zie figuur 1). Bij gebruik van maximaal 4 kenmerken op het VWO kan 77% van de kinderen met TOS voor de basisschoolleeftijd worden gesignaleerd, maar met een hoger percentage onterechte signaleringen (6%). Deze kenmerken zijn dan als volgt: op 2 jarige leeftijd negatief bij *Zegt “zinnen” van 2 woorden EN bij Wijst 6 lichaamsdelen aan van pop*, op 3 jarige leeftijd negatief bij *Zegt “zinnen” van 3 of meer woorden*, op 3 jaar en 9 maanden negatief bij *Stelt vragen naar “wie”, “wat”, “waar” en “hoe”*.

Rekening moet worden gehouden dat hiermee niet alle kinderen met TOS worden opgespoord en dat kinderen die uitvallen op de taalkenmerken van het VWO ook andere problematiek dan TOS kunnen hebben.

Beslisboom verwijzing taal
van toepassing voor kinderen tussen de 2 jaar en 3 jaar en 9 maanden

